

AGDER
fylkeskommune

Kjønnsforskjell i sykefravær og kvinners arbeidshelse

Sykefraværskonferansen, 14.november 2025

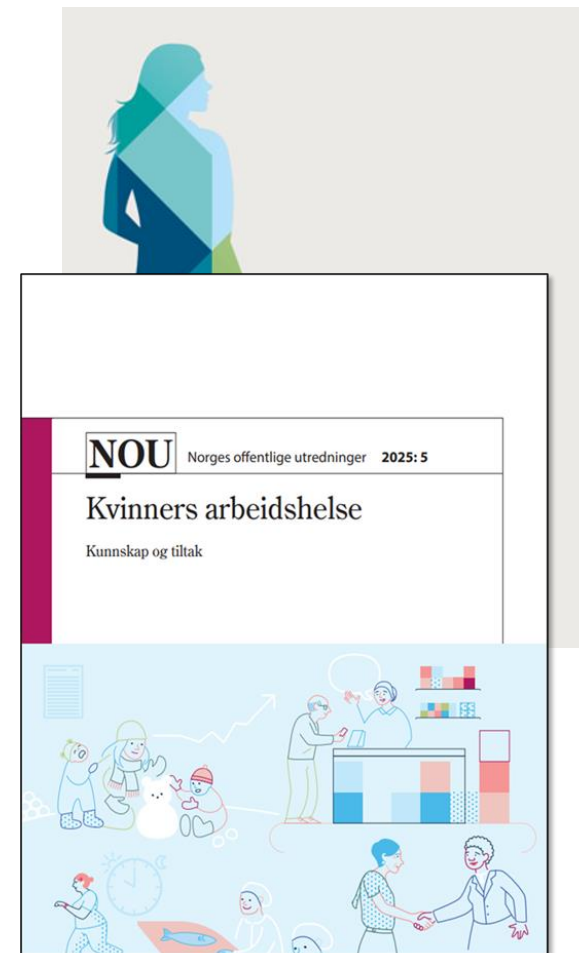
Marianne Gjellestad / førsteamanuensis UiA og rådgiver Agder fylkeskommune

Migle Helmersen / førsteamanuensis UiA

Hvorfor er kvinner mer sykemeldt enn menn?

- Kvinner har lavere deltakelse i arbeidslivet, de jobber mer deltid og har mer sykefravær
- Kvinnens sykefravær
 - et sammensatt tema
 - Samfunnet – kjønnsforskjeller i roller og forventninger
 - Arbeidsmiljø – belastning i kvinne­dominerte yrker
 - Helseforhold – kvinnelig biologi

NOU 2025:5 Kvinnens arbeidshelse

*«Hvis kroppen ikke er en ting,
er den en situasjon:
vårt grep om verden og
utkastet til våre prosjekter»*

Simeone de Beauvoir:
Det annet kjønn
(1949)

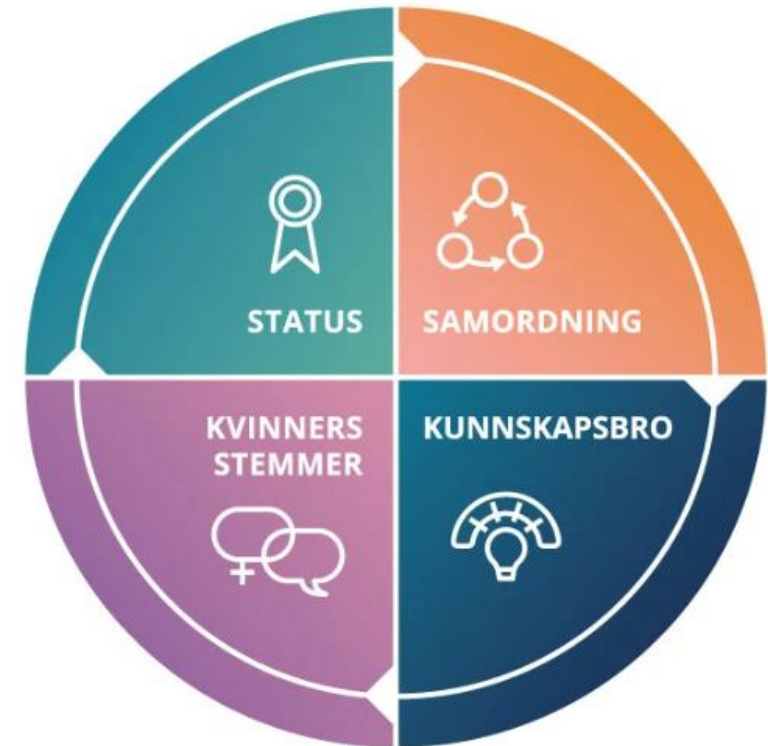
Kvinnehelse og arbeidsliv

- Hormonelle endringer og livsfaser
 - Menstruasjon
 - Menopause
- Svangerskap og reproduksjon
 - Graviditet
 - Amming
 - Infertilitetsbehandling
- Kroniske og komplekse lidelser

NOU 2023:5 Den store forskjellen - Om kvinners helse og betydningen av kjønn for helse

1. Kvinners helse har lav status
2. Mangelfull samordning har konsekvenser for kvinners helse
3. Kunnskapsbroen svikter-
kunnskapen når ikke fram
4. Kvinners stemmer får for lite gjennomslag

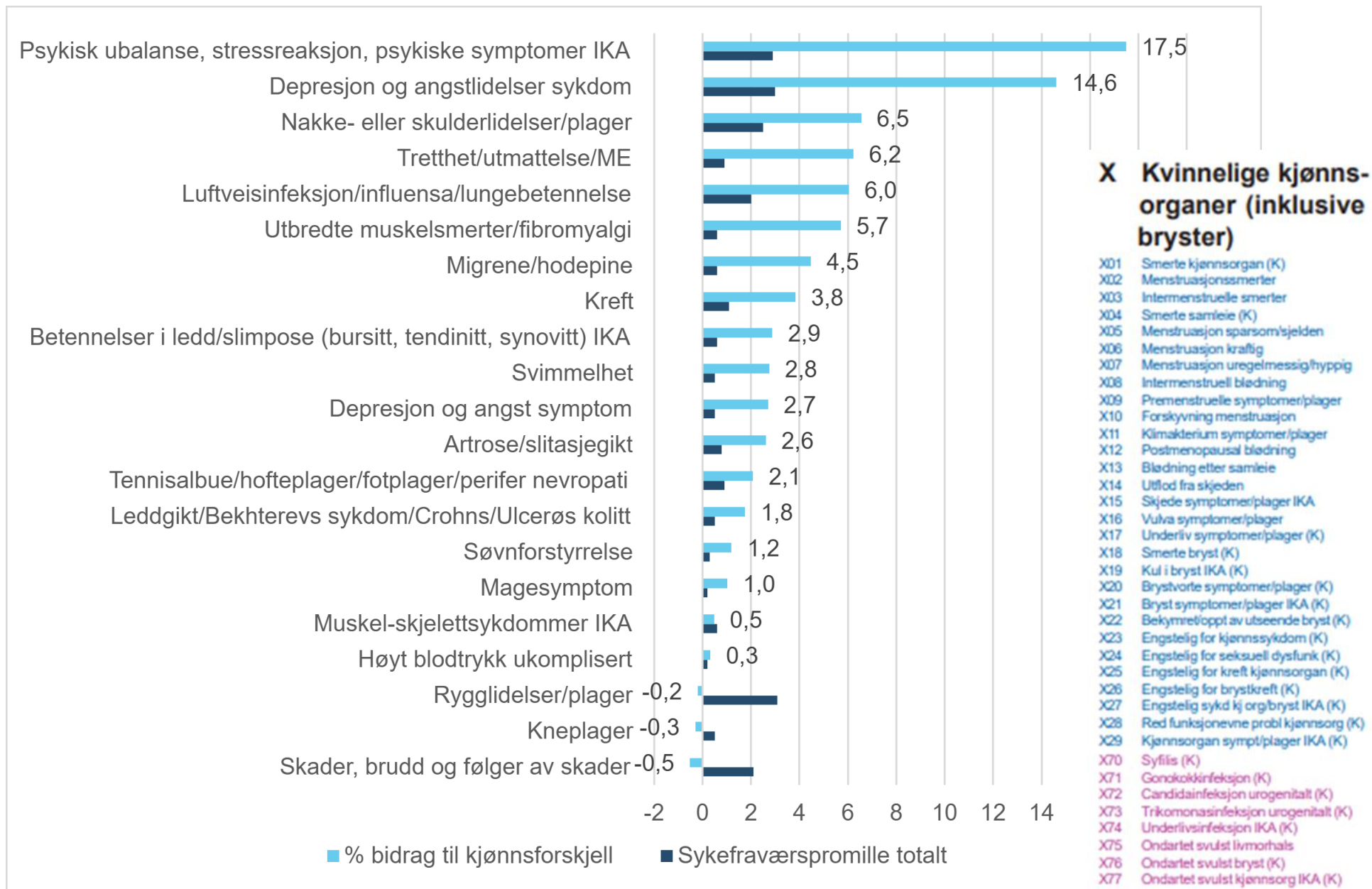

Kvinneres helse

- betydning for deltakelse i arbeidslivet

- Arbeidsmiljø og arbeidshelse «kjønnsnøytralt»?
- NOU 2025:5 Kvinneres arbeidshelse – Kunnskap og tiltak
- Kvinnehelse adresseres som «Andre forhold av betydning for kvinners deltakelse i arbeidslivet»
- Gir kvinners biologi en annen sårbarhet?

Kvinnehelse.... hva med X-diagnosene?

Det var ingen unnskyldning. Uansett hva det var, du var ikke syk. Det er litt det samme med graviditet, du er jo ikke syk. Så bare jobb på. Men så er det jo det at symptomene er, ja. Du er ikke syk, men du kan føle deg syk. Hadde det vært en annen årsak, så hadde du vært syk.
(Lærer 2)

X Kvinnelige kjønnsorganer (inklusive bryster)

X01	Smerte kjønnsorgan (K)
X02	Menstruasjonssmerter
X03	Intermenstruelle smerter
X04	Smerte samleie (K)
X05	Menstruasjon sparsom/sjelden
X06	Menstruasjon kraftig
X07	Menstruasjon uregelmessig/hyppig
X08	Intermenstruell blødning
X09	Premenstruelle symptomer/plager
X10	Forskryvning menstruasjon
X11	Klimakterium symptomer/plager
X12	Postmenopausal blødning
X13	Blødning etter samleie
X14	Utløst fra skjeden
X15	Skjede symptomer/plager IKA
X16	Vulva symptomer/plager
X17	Underliv symptomer/plager (K)
X18	Smerte bryst (K)
X19	Kul i bryst IKA (K)
X20	Brystvorte symptomer/plager (K)
X21	Bryst symptomer/plager IKA (K)
X22	Bekymret/opptatt av utseende bryst (K)
X23	Engstelig for kjønnsykdom (K)
X24	Engstelig for seksuell dysfunksjon (K)
X25	Engstelig for kreft kjønnsorgan (K)
X26	Engstelig for brystkreft (K)
X27	Engstelig sykdom kjønnsorgan/bryst IKA (K)
X28	Reduksjonsevne problem kjønnsorgan (K)
X29	Kjønnsorgan symptomer/plager IKA (K)
X70	Syfilis (K)
X71	Gonokokkinfeksjon (K)
X72	Candidainfeksjon urogenitalt (K)
X73	Trikomonasinfeksjon urogenitalt (K)
X74	Underlivsinfeksjon IKA (K)
X75	Ondartet svulst livmorhals
X76	Ondartet svulst bryst (K)
X77	Ondartet svulst kjønnsorgan IKA (K)
X78	Godartet svulst livmor
X79	Godartet svulst bryst (K)
X80	Godartet svulst kjønnsorgan IKA (K)
X81	Uspesvulst kjønnsorgan IKA (K)
X82	Skadet kjønnsorgan (K)
X83	Medfødt feil kjønnsorgan (K)
X84	Vaginitt/vulvitt IKA
X85	Sykdom i livmorhals IKA
X86	Cytologi livmorhals unormal
X87	Fremfall kjønnsorgan (K)
X88	Godartet mammarydysplasi
X89	Premenstruelt tensjonssyndrom
X90	Genital herpesvirusinfeksjon (K)
X91	Cervicormosa squamosa (K)

Kvinnehelse...

Jeg tenker på at en del sykdommer som gjelder kvinner, det er uklart hva det egentlig er for noe. Det er en del diagnoser som er litt uglesett. Litt sånn, “kvinnesykdommer”. Sånne som kvinner får, fordi de tar på seg altfor mye, og det kan de egentlig takke seg selv for. (...) Men det som er forskjellen er at diagnosene er så diffuse at du vet ikke helt hva som kommer fra diagnosen og hva som kommer fra det presset du opplever utenom. Så det kan liksom være det at hvis jeg bare tar meg sammen, så... så blir det bra. (Lærer 7)

Hva betyr kvinnehelse for deltakelse i arbeidslivet?

Kvinnehelsens kompleksitet og manglende anerkjennelse

- Kvinnehelse oppleves som summen av hvordan du håndterer livet
- Kvinnehelse usynlig i arbeidslivet, livsfase og syklus isoleres til privatlivet
 - “Friske” informanter har også plager
 - Personlige begrensninger defineres av arbeid/arbeidsmiljø
- Ikke-anerkjente og usynlige helseplager utfordrer balansen mellom krav og ressurser i arbeidsmiljøet
- Manglende anerkjennelse på flere nivåer: hos kvinnene selv, hos lederne/organisasjonen og i samfunnet

Oppsummering - kvinnehelse og arbeid

Hva betyr kvinners helse for deltakelse i arbeidslivet?

- Manglende anerkjennelse av kvinners helse i arbeidslivet - individuelle løsninger på kollektive problemer
- Usynliggjøring av normale helsetilstander fører til en sykeliggjøring av kvinners helse
- Tiltak for å inkludere kvinner må ta utgangspunkt i kvinners behov
- Kvinnehelse må være del av kunnskapsgrunnlaget for et helsefremmende og bærekraftig arbeidsliv

Intervensjoner for å fremme kvinnehelse i arbeidslivet

- Bruke eksisterende arenaer
- Krav til helsefremmende arbeidsmiljø
- Integrere kvinners helse og livsfaser i systematisk HMS-arbeid
 - Øke kunnskap om kvinnehelse og arbeidsliv gjennom HMS-opplæringen
 - Inkludere kvinnehelse og kvinners livsfaser i en gjennomgående livsfasepolitikk
 - Utvikle strukturelle arbeidsmiljøtiltak for emosjonell belastning

